

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариана Ушева

Член на научно жури в конкурс за присъждане на образователна и научна степен „доктор”, обявен от Международно висше бизнес училище

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.7. Администрация и управление (Бизнес администрация)

Автор на дисертационния труд:

Мариета Александрова Гоцева

Тема на дисертационния труд:

Мотивация на персонала, комуникация и управление на образователни институции

Основание за представяне на становището:

Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед № 261/ 23.12.2021г. на Ректора на МВБУ

I. Обща оценка на кандидата

Мариета Александрова Гоцева е докторант в самостоятелна форма на обучение в Международно висше бизнес училище. Автобиографията на докторантката ясно показва стремежа ѝ за получаване на все нови и нови знания и умения в избраната област, надграждане на личностните и професионалните ѝ компетенции и следване на предизвикателството „Учене през целия живот“. Впечатляващи са езиковите ѝ познания, както голямото количество написани трудове по темата и извън нея. От представения дисертационен труд, както и от публикациите свързани с него, се вижда, че докторантката притежава задълбочени теоретични знания в поставената на разглеждане

проблематика, разполага с необходимия потенциал и възможности за провеждане на самостоятелни научни изследвания и познава сферата на управлението на мотивацията и комуникациите в образователните институции.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният за оценка дисертационен труд е правилно структуриран и балансиран като съдържа увод, изложение в три глави, заключение, библиография, приложения и терминологичен речник, с общ обем от 226 стандартни страници. Използвани са коректно 156 литературни източника, от които 121 на латиница и 35 на кирилица. Дисертационният труд включва 6 таблици, 23 фигури и 2 приложения.

Темата на дисертационния труд е актуална и значима, което е добре обосновано от докторантката. Заглавието на дисертационния труд е ясно формулирано и е в тясна връзка с научната теза. Ясно се забелязва логическа връзка между отделните абзаци, и е налично обосновано надграждане на съдържанието.

Изследователската теза, предмета, обекта, целта и задачите на дисертационния труд са добре обвързани и насочени към изясняване на ролята на управленските процеси в образователните институции, комуникацията с персонала и мотивирането им към постижения. Това дава обосновка и на актуалността на избраната тема. Извършеното проучване е задълбочено, обхваната е същността на изследваната проблематика, предложен е обективен анализ, а обосноващите изводи са придружени от собствени определения. Коректно са посочени използваните методи, тематичните, времеви и териториални ограничения на изследването, методологията и обхвата на разработения дисертационен труд.

Количеството информация, представено чрез използваната литература, което докторантката е проучила и систематизирала, е достатъчно за да докаже издигнатата научна теза, а заедно със собственото анкетно проучване е предпоставка и база за задълбоченото разработване на поставения изследователски проблем. Използваните литературни източници са релевантни по съдържание и са с ясно изразен фокус върху изследвания научен проблем. Цитирани са в съответствие с установените стандарти.

Дисертационният труд се отличава с прецизност, логическа последователност, задълбоченост на изследването и стремеж проблемите да се разглеждат в комплекс, в тяхната взаимна връзка и зависимост.

На база всичко гореизложено, може да се твърди, че с посочените характеристики *дисертационния труд е една завършена научна разработка, обхващаща в комплекс*

теоретичните, методическите и научно-приложните въпроси на проведеното от докторантката изследване.

III. Съдържание на дисертационния труд

В първа глава на разработката са представени основните теоретични постановки относно същността на мотивацията и комуникацията. Правилно е започнато със задълбочен и обстоен литературен преглед на теорията по темата. Заедно със систематизацията на определенията на водещи автори и изясняването на основните понятия, докторантката прави паралел между тях и свои изводи, коментари и работни определения, свързани с представените теоретични постановки. Оценявам положително формулираните работни определения за „мотивация“ (стр. 10-11) и „комуникация“ (стр. 26) и ги приемам за научен принос. Отбелязвам и качествено представяне и анализ на мотивационните теории, както и това, че докторантката ясно отграничава касаещите дисертационното изследване. Смятам за напълно обоснован акцента върху ролята на управлението в мотивацията на персонала в контекста на предизвикването на по-високи нива на мотивация у подчинените чрез подпомагане, насърчаване и поощрение от страна на ръководителя. Оценявам високо и интерпретацията на докторантката на понятието „кариерна идентичност“ (стр. 22), както и поставянето на сериозен акцент върху „кариерната мотивация“. На база представените комуникационни модели е направена много добра класификация на видовете комуникации по определени характеристики. Висока оценка заслужава и систематизацията на докторантката на бариерите в общуването, както и конкретизирането на преодоляването им както чрез различни модели, така и чрез личностната и професионална компетентност на ръководителите. Специално отбелязвам също систематизацията на десетте компетенции за лична ефективност и действено-целевите умения за прилагането им (стр. 44-46).

На база систематизирането на резултатите от ефективното използване на мотивацията и комуникациите в училищната среда, приемам за обоснован извода на докторантката, че в основата на качествените образователни последици са не само преподавателските и образователни компетенции, но и наличната мотивираща среда. Докторантката аргументирано поставя акцент върху компетентностния подход и подробно описва образователните последици, които създава ефективното използване на мотивацията и комуникациите в образователните институции.

От гледна точка на собствения си професионален опит докторантката формулира адекватни определения, прави собствени заключения и обосновани изводи, а не просто

предлага обобщен поглед върху разработките на известни автори по проблематиката. Това може да се приеме като съществен принос както в теорията за мотивацията и комуникациите, така и в управлението на една съвременна образователна институция.

Втора глава е посветена на въпросите, свързани с мотивацията на персонала и комуникациите като основни елементи в управлението на образователните институции. Оценявам положително систематизацията на качествата, необходими за реализацията на един съвременен управленец в образователна институция в ролята му на мениджър и лидер, поставящ на преден план постоянното личностно и професионално развитие, надграждането на знания, умения и компетентности. Също така, отлично е представена и обоснована спецификата на комуникационните процеси в управлението на образователните институции.

Обърнато е необходимото внимание и е предложен обстоен анализ на възможностите за постигане на ефективност на управлението, в частност, в сферата на организационното поведение с фокус постигане на ефективност (тоест постигане и реализация на целите на образователната институция).

Чрез проследяването на комуникациите между участниците от образователните институции: „директор – учител“; „учител – учител“; „учител – родител“; „комуникации в класната стая (учител – ученик)“, докторантката обобщава и извлича на преден план тезата, че именно комуникацията и правилното мотивиране е в основата на успеха и ефективността както на управленския процес в една образователна институция, така и личностния и професионален успех и удовлетвореност от страна на ученици, учители и персонал.

В трета глава е представено задълбочено емпирично проучване, насочено към изследване и разкриване на възможностите за ефективното управление на образователни институции във връзка с мотивацията на персонала и комуникациите, специфичните механизми, които са характерни за подобен вид учреждения. Докторантката, чрез анализа и синтеза на методологически идеи, съставя необходимата методика, провежда задълбочено емпирично изследване, професионално анализира получените резултати, осъществява адекватен анализ и прави обосновани обобщения и изводи.

В емпиричното проучване, проведено за целите на дисертационния труд, участват респонденти от персонала на образователни институции в страната, от професионални гимназии, средни и основни училища. Резултатите са показани графично и адекватно анализирани.

Съществено приносно значение в тази глава има както открояването на демотивационните фактори в управленската дейност, които емпиричния анализ на докторантката отчита като най-силни, така и систематизацията и обобщаването на предложения, насоки и препоръки за усъвършенстване на разглежданите процеси в управлението на образователните институции с фокус върху мотивацията на персонала и комуникациите.

В **заключението** на разработката докторантката е направила необходимите обобщения на резултатите от проведеното проучване. Формулирани са синтезирани основни изводи от реализираното в настоящия дисертационен труд изследване.

IV. Оценка на научните и практически резултати и приноси на дисертационния труд

Докторантката е формулирала 4 приноса, които разкриват направеното в дисертационния труд. Те са точно определени и отразяват правилно постигнатите научни и приложни резултати. Приносите се съдържат в дисертационния труд и ги приемам изцяло.

Важно е да се посочи, че след определено адаптиране резултатите и предложенията в дисертационното изследване в областта на управлението на комуникациите и мотивацията в образователните институции, могат да се приложат и в други организации и могат да бъдат в помощ на управленците от различни нива. Терминологичният речник също може да бъде от полза на изследователи и мениджъри.

Докторантката е успяла да постигне поставените цел и задачи и да докаже издигнатата изследователска теза.

Дисертационният труд е самостоятелна разработка с висока научна стойност и практическа значимост. Поставеният в него проблем има потенциал за разгръщане както на бъдеща изследователската дейност, така и в практико-приложен аспект.

V. Публикации, свързани с дисертационния труд

Резултатите от разработваните в дисертационния труд проблеми са представени в 16 публикации, от които 4 са самостоятелни. Десет от публикациите са в научни списания с научно рецензиране, пет са в сборници доклади от международни научни конференции, също с научно рецензиране и една в сборник с материали по проект. Броят на публикациите и участието на докторантката в тях изпълняват минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

VI. Автореферат и справка за приносите

Разработеният автореферат отговаря на изискванията и съответства точно на съдържанието на дисертационния труд. Справката за приносите коректно отразява постиженията на докторантката.

VII. Критични бележки и препоръки

Дисертационното изследване отговора на съдържанието и изискванията за разработване на подобен труд. Към докторантката може да бъде отправена една критична бележка, но *тя не е от принципен характер и не може да повлияе* съществено върху положителната оценка на съдържателната част на дисертационното изследване. Критичната бележка е, както следва:

1. Следвайки предприетото извеждане на собствени определения, докторантката би могла, от гледна точка на професионалната и личностната си опитност, още по-ясно и категорично да подчертае собственото си мнение по някои теоретични проблеми и да засили критичността на анализа при разглеждането на становищата на представените автори.

Бих искала да задам и един въпрос на докторантката:

1. Дали „внушаването на увереност, че всеки член на организацията е значим“ от страна на ръководителя на образователна институция не носи в себе си опасност от стимулиране изграждането на неадекватно завишена самооценка у служителите?

Бих отправила и някои препоръки във връзка с бъдещата работа на докторантката:

1. Изхождайки от това, че темата на дисертационния труд е значима и засяга много актуален научно-приложен проблем допускам, че той би предизвикал по-широк научен интерес. Ето защо, препоръчвам получените резултати да се популяризират в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, както и дисертационния труд, след евентуални допълнения и доработка да бъде публикуван като монография.

2. Би могло да се продължат и задълбочат изследванията по проблема, свързан с организационното поведение в образованието в контекста на ролята на образователния лидер, с оглед на неговата многостранност и голяма икономическа и обществена значимост.

VIII. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема: „Мотивация на персонала, комуникация и управление на образователни институции“ е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в МВБУ. Докторантката покрива поставените минимални национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Изложените научни и приложни резултати, съдържащи се в дисертацията, представят докторантката като научен работник, който притежава знания и умения за самостоятелна научноизследователска дейност в областта бизнес администрацията. По тези причини **оценявам положително дисертационното изследване и призовавам уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждане на Мариета Александрова Гоцева образователна и научна степен „доктор“**, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.7. Администрация и управление (Бизнес администрация).

02.02.2022 г.

Благоевград

Подпис: .....

/доц. д-р М. Ушева/